

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Egy újabb vívmány.

Már annyira benne vagyunk a szabadelvű vívmányokban, hogy már föl sem tűnik, ha időről-időre egy újabb vívmány születik, hogy minket boldogítson.

Még keresztül sem ment minden retortán a felekezetenélküliséget szentesítő törvény s már is előre veti árnyékát, sőt még újabb vívmányokat is szül, melyekre alkotói tán nem is gondoltak.

Bár csak szórványosan, de már fordulnak elő esetek, midőn az új pár a polgári összeadás után nem óhajtja és nem is keresi az egyházi áldást. Ezek az emberek a felekezetenélküliek első fecskéi, ha ugyan ezeknek a kedves madaraknak nevét megérdemlik. Hát ezt akarták is azok, kik az egyházi elleni harcot azért kezdték s folytatták, hogy az egyházat, a papok uralmát, a világosságot kerülő sötét baglyok huhogását, szóval az eddig létezett vallás erkölcsi rendet ne csak felbolygassák, hanem fel is bontsák.

De mutatkozik ám már egy másik tábor a felekezetenélkülieknek, akik elég megfoghatatlanul keresve keresik az egyházi áldást is.

Hiába mondta ki a rabbik egyetemes gyűlése, hogy a zsidó-keresztény vegyes házasságokat zsinagógában zsidó ritus szerint megáldani nem lehet, hiába ismételte ezt a szentenciát a franciaországi grand rabbi, ki azonfölül arról is fölvilágosította a hozzá fordult neologokat, hogy körülmetélés és rituális fürdő nélkül nem képzelhető a zsidó vallásra való áttérés, akadt ám Magyarországon egy (mondd egy) felvilágosult zsidó rabbi, aki minden skrupulus nélkül kész a zsidó-keresztény vegyes házasságokat zsidó ritus szerint megáldani. És alig ment ennek a híre, özönével kapta a meghívásokat, csak jöjjön s adja reájuk a zsidó áldást. Ezekből kitelik a felekezetenélküliek ama felekezete, mely az egyetlen áldó zsidó rabbi fárt karjai közé menekül.

Ők is felekezetenélküliek, meg a rabbi

is, aki őket megáldja, így tehát épen összeillenek.

Ők azért felekezetenélküliek, mert nem találunk az egész országban zsidó hitközséget, melynek zsinagógájában zsidó áldásban részesülhetnének, tehát ezt az egy rabbit hívják mindenhová, a hol a protestáns lelkész keresztény áldását keveselik, de az áldó zsidó rabbi is felekezetenélküli, mert az aradi zsinagógán kívül (ebben is ki tudja meddig?) nem áll más zsinagóga rendelkezésére, a melyben illetékesen áldhatná meg a zsidó-keresztény vegyes párokat.

Az a specialista rabbi pedig hirtelen egy alig sejtett szép monopoliumra tett szert, mely annál értékesebb, mert volt hitsorsosai és kollegái között, nem akad egy sem, akik vele versenyezni óhajtanának, mert mindnyájan ezentúl is hivek akarnak maradni zsidó hitelveikhez, melyek szerint zsidónak kereszténnyel való házasságra lépése meg nem engedhető, és vonjuk le belőle a konzekvenciákat; ha meg nem engedhető és zsidó ember polgárilag még is keresztény nőt vesz el, vagy zsidónő keresztény emberhez megy polgárilag, *a keresztény fél a hitű zsidók szemében nem lesz törvényes hitestársa a zsidó félnek*, ha pedig az a keresztény fél meghal, eo ipso ki van zárva az, hogy a zsidó temetőben temetkezzék (ezt a zsidó vallási érzékenység megkiméltése végett maga a világi törvény sem forszirozza) de ki van zárva az is, hogy a zsidó házasság, ha később halna meg, mint keresztény (polgári) házastársa, e mellé a keresztény temetőbe temetessék (ezt meg maga a zsidó fél sem kívánja.)

Ez lesz tehát a negyedik zsidó hitfelekezet, vagy ezek lesznek a felekezetenélküliek között a zsidók, t. i. egyrészt felekezetenélküliek, mert hitök ellenére keresztényt vettek el, másrészt zsidók, mert csak látszólag áldatták meg frigyüket (ha ugyan frigynek mondható az ilyen), valójában pedig e mellett érintetlen maradt az ő zsidóságuk.

Ilyen cifra históriák kerülnek ki ezen állítólag a közóhaj által sürgetett, valójában pedig reánk oktrojált új rendezésből.

Arról, hogy milyenek lesznek az új anyakönyvek, most még nem szólunk, de nagyon sok jel mutat már most is arra, hogy bizony ezek is nagyon cifrák lesznek.

A legújabb Agliardi-hajszához.

Minden liberális lap bámulatos egyetértésben és összhangban újból elkezdte az Agliardi hajszát. Persze újból menesztik, még pedig Bánfiynak állítólagos elégtételül.

Laptársunk a »Nemzeti Ujság« ez ellenében »Az elmaradt elégtétel« czime alatt az alábbi magvas közleményt hozza.

Azok a derék törvényhatóságok, melyek báró Bánffynak bizalmát és elismerést szavaztak az Agliardi-ügy alkalmából, elaludták mindazt, ami báró Bánffynak akkor mondott beszéde után történt és nem történt. Bizalmat szavaztak annak a miniszterelnöknek, aki első ízben valótlán tényt állított, hogy t. i. a sérelmi jegyzék elment Rómába és aki utólag az akarta helyreütni ezt a kis tenybeli tévedését, hogy megígérte a jegyzék — feltétlen elküldését »legközelebb«. Azóta több mint fél év telt el, a jegyzék pedig nemcsak hogy el nem ment Rómába, de most már a kormány és pártja Bánffynak erre az ígéretére nem is emlékezik.

Ily körülmények között mindenesetre különös volt, hogy alig néhány hete egy pár törvényhatóság ismét szőnyegre hozta ezt az ügyet. A forma a bizalomnyilvánítás volt. Az ember józan logika mellett nem értette meg, miként indokolható a bizalmi szavazat annak a miniszterelnöknek részére, aki addig, míg ünnepélyesen adott szavát be nem váltja, sőt aki eddig éppen az ellenkezőjét cselekedte annak, mintha azt egyáltalában be akarná váltani, éppen ebben az ügyben minden egyébre, csak bizalomra nem érdemes. Most azonban a dolog kezd világossá lenni.

Ugy látszik, hogy ugyanazok a körök, melyek az utóbbi törvényhatósági demonstrációt közvetve rendezték, egy újabb akciót készítenek elő s azért volt szükség a bizalmi szavazatokra, hogy azokra ebben az újabb akcióban hivatkozzanak. Arról ugyan egyáltalán nincsen szó többé, hogy a megígért jegyzék elmenjen Rómába. Most, egyelőre a sajtóban azt követelik, hogy a nunczius távozzék állásából. Sőt azt a hírt terjesztik, hogy a külügyminisztérium már meg is tette eziránt a figyelmeztetést Rómában.

Mi e kérdés elővonszolásának sajtóságos előzményeiből és a megindult mozgalom összes körülményeiből azt látjuk, hogy itt tulajdonképpen már nem is a nunczius-kérdésről van szó.

Az csak ürügy és alkalom, melynek leple alatt más czélok rejtőznek; mert különben nem volna értelmük sem a hónapok multán újra inszcenizozott bizalmi szavazatoknak, sem annak magyarázata nem volna, hogy most egy fél év eltelté után követeljük egyszerre egész mű-hévvel annak a nuncziusnak eltávolítását, akitezen egész idő alatt szépen megtűrték Bécsben. Sőt nemcsak megtűrték szíveskedtek ott, hanem a magyar kultuszminiszter a nyáron névjegyét is nála hagyta Bécsben és a kormánypárti lapok ugyanakkor azt kürtölték világgá, hogy a magyar kormány és a nunczius között megszűnt a felszült viszony s lehetővé vált az érintkezés. Ebből világos, hogy a megújított akció mögött más lappang.

A kérdés csak az, hogy ezt Bánffy akarja-e felhasználni a maga saját-külön egyébb czéljaira, vagy a kormánypárt bizonyos körei e kérdés előrántását Bánffy ellen akarják kijátszani. A taktika, a melynek működése az ily kérdésekben teljesen avatatlanok előtt is ily szembeszökően jelentkezik, mindenestre elég érdekes. Legközelebb megfogjuk látni a további fejleményeket.

Megosztott husos fazék.

A szabadelvű párt hivatalra váró egyéniségeivel szemben a kormány nehéz helyzetben van, mert immár szét vannak osztva az állások, s körülbelül az a helyzet, a volt mi Tisza Kálmán utolsó idejében, mikor régi képviselőket csakis miniszteri titkársággal lehetett jutalmazni. Sőt ennél is rosszabb, mert ott van a kormány, hogy előbbi adományozásokat kell megosztani másokkal. Ez a procedúra történt a zombori közjegyzőséggel, a melyet Koczkar Zsigmond akkori képviselő kapott meg. Ez a közjegyzőség szépen jövedelmezett, vagy 25 ezer forint annak jövedelme. Most mikor Plósz Sándor államtitkár számára kerületet kellett teremteni, ketté osztották a jól jövedelmező közjegyzői területet s kinevezték az ujonnan létesített közjegyzőségre Drescher Béla bajai képviselőt. Az új közjegyző már elfoglalta állását, a mi legfájdalmasan érinti a régi közjegyzőt.

Bécsi hangulat.

Bécsből jelentik, hogy ott el van terjedve az a hír, hogy a képviselőház tagjai közül számosan ki akarnak lépni eddigi pártkötelékükből, hogy a keresztény-szociálistákhoz csatlakozzanak.

Lueger megválasztva.

Lapunk tegnapi távirata elég részletes tudósítást adott a bécsi választásról. Az eredményt különben előre lehetett tudni. Legfeljebb az ment meglepetés számba, hogy egy liberális is Luegerre szavazott. Ugy látszik vannak — titkos antiszemita is a liberálisok között.

Lueger program-beszédét mondott nem annyira maga, mint inkább pártja nevében. Ő még nincs megerősítve, — addig csak a többség nevében beszélhet. A megerősítés megakadályozására Bécsben is Budapesten is (mit szólnának hozzá, ha a bécsiek is beleszólnának a budapesti főpolgármester választásába?) mindent elkövettek. Megadja-e ő Felsége? e perczen még senki sem tudja. A bécsiek biztos reménylik.

Lueger beszédje különben igen jó benyomást tett mindenfelé. Önérzetes, de szerény, tárgyilagos és részrehajlatlan. Nem úgy beszél, mint elődjei tették. Megígéri, hogy nem párturalom lesz, hanem nép-uralom. A jót elfogadja az ellenségtől is, kéri is a liberálisok közreműködését, biztosítja irántuk a pártatlanságot. E rövid kis felszólalás egyúttal gazdag program beszéd is. Nem felejtkezik el a választásoknál tett ígéretekről.

Nagy hibául róják fel a magyar lapok Luegernek, hogy magyarellenes érzelmű. Ha igaz, ezért mi is elítéljük. De hisszük, hogy mint polgármester nem fog ennek kifejezést adni sem szóval, sem tettel. Ha különben olyant kívánnánk, aki nekünk barátunk legyen és a kiegyezés híve, — akkor sokáig kellene arra várni.

Mi lesz, ha nem erősítik meg a választást és újra felosztatják a községházát? A bécsiek azt ígértek, hogy akkor 92 helyett 120 antiliberálist küldnek a városházára. És tudva azt, hogy a bécsiek mennyire ragaszkodnak Luegerhez — el lehet hinni.

A francia kormányváltás.

Legújabb hírek szerint a Ribot-miniszterium bukása senkit sem lepett meg Párisban, sőt a francia politikuskok már előre számítottak rövid idő alatt bekövetkezendő bukására.

Sajátképen már kezdetben is az elnök, az akkori viszonyok között, csak szorultságból, jobbnak híján, hívta meg a kormányra.

Időközben fenntartotta magát a francia-orosz szövetség nyílt bevállása, valamint a madagaszkári háború szerencsés kimenetele által. Ennélfogva az ilyen kormányt azonnal el nem ejtették.

De most megjött annak az ideje, hogy

(miként a konzervatív lapok mondják) a köz-morál érdekében buknia kellett.

Különben a franciaországi helyzet most épen olyan, mint a jelenleg megbukott minisztérium hivatalba lépése előtt volt.

S e pillanatban a legkülönbözőbb s legelterjedtebb követelések és kombinációk versenyeznek egymással.

Lapszemle.

Budapest, 1895. okt. 30.

A »Magyar Állam« »Katholikus egyetem« című cikkében így folytatja: katolikus intelligenciát, mely a katolicizmust megvédi csak úgy nyerhetünk, ha katolikus egyetemet alkotunk.

Az ezer év ünnepe nagy, századokra kiható alkotást vár a hatalomban, erőben, szellemi és anyagi vagyonban még meg nem ingott magyar katolicizmustól. Nem lehet más ez a hatalmas alkotás, mint a magyar katolikus egyetem!

A »Hazánk« »Ribot bukása« című cikkében azt mondja: a Szajna partján egy új kormány tért elődeihez. A dologban nincs semmi meglepő. Franciaországban Lajos király halála óta oly gyakori a kormányváltás, hogy azok állandósága megyen kivétel számba.

E tekintetben különben az utolsó időkben javulás helyett inkább rosszabbodást lehet konstatálni.

A »Magyarország« »A főváros mint fejlődés« című cikkében ezeket írja: a főváros eddigéle minden tőle telhető áldozatot meghozott, a kormány minden kérésének a lehetőségig eleget tett s évről-évre több száz ezer forintot áldozt az oly dolgokra, melyek létesítése, fenntartása és fejlesztése a kormány kötelessége volna.

A helyzet azonban a helyett, hogy javulna, évről-évre rosszabbra fordul. — Nagyon is rákapott már a kormány a fővárosra. Bármit építsenek, létesítsenek itt a fővárosban, soha el nem mulasztják a főváros áldozatkészségét igénybe venni.

A »Pesti Napló« »Luegerről« irt cikkét így vezeti be: ismét találkozunk ez egyszerű bécsi fiskálissal, aki már régen megszűnt humorizálni. Ő most komoly politikai tényező az osztrák fővárosban; máig csak pártvezér, háta mögött szangvinikus választókkal, mátol kezdve polgármester is, nyakában fényes aranyláncz-csal. Föl van ékesítve a derék férfiú nagyon és nem lehetetlen, hogy javulási szándék is van a programjában, midőn beléül a székbe, amelyben valószínűleg meg is akar melegedni.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Halottak napján.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

»Ünnepi csend köröskörül,
Enyészet mindenfele,
Fa és virág némán hajtja
Koronáját s kelyhét le.«

Sárga ősz váltá fel a derült nyári napokat. A fáknak elszáradt levelei kísérteties susogással hullnak alá a földre, hol nemskóra fehér szemfedő fogja borítani őket. Sűrült a szél, arcunkhoz csapkodva a fagyos esőcseppeket s kedélyünkre oly leverőleg hat a szomorú idő, hogy szívünket fájó érzés szorítja össze. Körülöttünk minden a természet haldoklását mutatja.

Halottak napja van!

E napon az emberek megmutatják azt, hogy nem feledékenyek; eljönnek a halottak néma hazájába, élénké, ragyogóvá téve az örök nyughelyet. Diszes és egyszerű koszorúk ékeskednek, a megszámlálhatlan gyertyák lobogó lángjainál s a csendes birodalom oly fényes, oly zajos lesz, mintha csak egy nagy mulatságra gyűltek volna az emberek. E napon mindenki igyekszik leróni a kedves halottjai iránt kegyeletet. Ezek nagyrésznél igaz fájdalom nyilvánul; de vannak olyanok, akik a világnak akarják bemutatni azt, hogy ők is meggyászolják halottaikat. Némelyeket a kíváncsiság visz e helyre, látni a különböző fájdalmak nyilvánulásait;

sőt olyanok is jönnek a halottak szent birodalmába, akik időtöltésüket lelik, a hullámzó nagy társaság szemléletén. Ezek vig csevegés között, élénk léptekkel sétálgatnak le s fel a gyertya, fáklya fényétől ragyogó síremlékek mellett. Nem akarnak még gondolni eme szívet fagyasztó szavakra: »Memento mori«. Pedig e mondat kell, hogy mindnyájunk előtt lebegjen, mert ezelőtt azok, akik most örök álmukat alusszák, ép úgy mentek kedves halottaiknak a kegyelet adóját leróni, amint most mi meggyünk ő hozzájuk s a hol egykor minket is így fognak meglátogatni.

Mi is az ember élete? Küzdelem, örült hajsza a mindennapi kenyerért; dicsvágy! a melyért sokan mindent feláldozni képesek. S míg a munkával küzdő ember alig tudja betevő falatját megszerezni, a valódi érdem jutalmát nyerni el: addig a dologtalan kényelmet élvez, bőségben uszik, az alatomos rossz ember, aki a mások mégrövidítésével szerző vagyonát, a világ tisztelétől van környezve.

Mi ad erőt az embereknek elviselni a sors igazságtalanságát? Szívüben a hit, egy jobb, egy szebb hazában bízva, hol szenvedéseikért jutalmat remélnék nyerni. És mi ad megnyugvást a nélkülözésekkel küzdő szegényeknek, látva másokat fényben, bőségben? Közös lakhelyünk a halottak szent birodalma.

A földben nincs vagyon és rangkülönbség! Itt mind egy család leszünk... Eltérés csak annyiban van, hogy míg a gazdagnak nevét diszes obeliszkon, arany betűkkel ragyogtatják,

addig a szegények egyszerű fejfán jelölik kilétét. S mégis ez utóbbiért igazabb könnyek hullnak, mert hátramaradt családját nagyobb veszteség érte elhunytá által, mint a gazdagét, mert árvái a kenyérkeresőt veszítik el benne, míg a másik szép vagyont hagyott hátra családjának.

Nézzük csak ott, azt a kopott ruhájú szegény özvegy asszonyt, mily mély keserűséggel zokog, szerető jó férje, a szorgalmas iparos egyszerű sirhalmánál, akit a tulfeszített munka vitt oly ifjan az örök pihenés helyére. Alig tud megválni a kedves hantoktól; remegő ajkai mintha csak azt susognák:

»Oly jó ott megpihenni,
Oda lent már nem fáj semmi.«

E nőnek szemeiből az igaz fájdalom gyöngyei hullanak!... Eredj haza, mélyen sujtott özvegy, mert otthon három kis árva várja jöttödet.

Most menjünk ahhoz a gazdag, márvány síremlékhez, melyet a diszes koszorúk, értékes szalagjaikkal úgy körül vesznek, hogy alig láthatni az aranyozott feliratot. Itt is egy férjét gyászoló nőt találunk, akinek bájos, szép arcát olyan érdekessé teszi az elegáns, fekete ruha; de bármint erőlködik, nem sikerül könnyeket sajtolni ki szemeiből, a soha nem szeretett férjért, akinek oldala mellé csak a szép vagyon csábítá őt... De minek is a könnyek!... hiszen most boldogabb, mint férje életében, aki zsörtölődő, féltékeny természetével örökösen gyötörte őt, s köréből az udvarlókat mindig

A **Magyar Hírlap**. »Goluchovszky«-ról cikkeznek s azt mondja: Kálnoky ur elment és Goluchovszky ur eljött és ha ez utóbbi politikája merőben más, sőt ellentétes is az előbbiéké, reméljük, hogy Falk Miksa ezután követel: külső eladói jelentése, helyesebben a hivatalos magyar körök Goluchovszkynek épp oly ékesen szavaznak bizalmat, mint elődjének.

Az **Egyetértés**. »A bűnvádi eljárás«-ról azt írja: hogy a mai büntető törvénykezésünk akár a teremelés előtti chaos, azzal az eltéréssel, hogy ebből a chaosból még kiválasztás után sem lehet valami használhatót leszűrni.

A **Nemzet**. »Az izgalmak után« azt írja: a zászlósértés izgalmai elmúltak. A csend és nyugalom, a régi állapot szinte teljesen helyreállt a Drávánál s innét. Ez mutatja leginkább, hogy igazunk volt, midőn kezdetül fogva állítottuk, hogy mélyre ható indok az ellentétek felállítására nem létezett.

A **Nemzeti Ujság**. »A csodálatos ministerium« című cikkében így ír:

Bánffy Dezső. Kicsoda ő és micsoda az ő politikája? Egy dolyfős erdélyi mágnás ki, mióta a gimnáziumot elvégezte, könyvet nem olvasott, s azt is elfelejté, a mit gyermekkorában tanult. Cselekvésének törvényét passziói képezik és soha vágyainak korlátját nem ismeré. Hűség és uralomvágy legerősebb jellemvonásai, s magasabb cél politikája nem ösmer. Első akar lenni, hogy parancsolhasson és szerepelhessen; ezért szereti az ünnepélyeket és adja az ebédeket. A macska ravaszágával és hajlékonyságával annak éleslátását egyesíti, s kész megfojtani azt, aki neki nem szolgál. Mindezt megtanulhatta a Tisza Kálmán iskolájában.

A **Budapesti Hírlap**. »Névjegyzék és választási eljárás«-ról cikkeznek és a visszaélések megszüntetése céljából ugyanazon javaslatot teszi mint mi egyik előző cikkünkben kifejtettünk, vagyis elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy a törvény jelenlegi hézagok intézkedése akképpen egészítsék ki, hogy a választók törlését a küldöttség csak indokolt határozattal mondhasa ki, s ez a határozat az illetőknek — a törvényszerű fölébbviteli jog fentartásával — írásban kézbesíttessék.

elűzte. Most, szabadon maradt kezével imádói egyikét megkinálhatja.

Mily ellentét a két nő fájdalma! S mily különös, hogy az emberek szánó szíve, ez utóbbi felé hajol. Olyan részvéttel mondják: szegény ifjú asszony, már özvegyen maradt.

Ifjú leányt látunk egy sirnál térdelni; korán elhervadt arcza, nagy lelki fájdalomról tanuskodik; buzgó imája közben, néha görcsös csuklás vesz erőt rajta. A szerencsétlen leányt az önvád kínozza: Édes jó anyjának, akinek legföltettebb kincse volt, ő okozta halálát. Megszökött a szülői háztól egy férfival s midőn ez rá unva, elűzte, magától, vissza jött, hogy szüleinek bocsánatáért könyörögjön, a jó anya már a földben volt: nem élte túl a gyalázatot, melylyel leánya becsületes házukat beszennyezte.

Ott egy csinos sirkőnél ősz apát látunk, aki nehéz sóhajok között végzi imáját, gyermekének kora sirjánál. E leánynak története igen megrendítő: vőlegénye, akit forrón szeretett, elhagyta, mert kevéssel az esküvő előtt atyját nagy pénzvesztés érte s vagyon nélkül nem kellett a leány. Midőn aztán nemsokára hírül véve, hogy a hűtlen jegyes egy gazdag leánynyal lépett oltár elé — megőrült; de a jóteknő halál rövid időn végett vetett szenvedéseinek. Ha meg nem örült volna, talán tépett szívének fájdalmában, önkéntesleg vetett volna életének végét! . . . S most ott fekszen a temető ár-kában, a jeltelen hantok között, hol gyertyafény nem látható.

Ne, ne menjünk oda! . . . Már ugyanis cse-

Magyarország egészségügye számokban.

Perczel Dezső magy. kir. belügyminiszter közzétette közegészségügyi jelentését, illetőleg a beérkezett hivatalos jelentések összefoglalását az 1894-ik esztendőről.

A jelentést a következőkben ismertetjük:

A jelentésben kiváló fontosságot kell annak az ujtásnak tulajdonítanunk, hogy az országban működő polgári orvosok száma vármegyénként és községenként föl van sorolva. Először kapjuk annak tiszta képét, hogy hány orvos van az országban és milyen az ő eloszlásuk.

Eddig ezt nem tudtuk biztosan.

A jelentés őszintén megvallja, hogy az ország közegészségi állapota kedvezőtlen volt. — Ugyanis 63 vármegye közül csak 17-ben s 15 városban javult az állapot. Ellenben romlott 42 vármegyében és 7 városban, köztük Szegeden, Sopronban, Komáromban stb. Változatlan maradt 4 vármegyében, 4 városban. Sajnos, hogy a javulás inkább a véletlen művének vehető.

Csupán Csongrádvármegye tűnik ki, hogy immár 3 éve állandó a közegészségügyének javulása, a városok közül kiválik Győr, Nagyvárad, Temesvár, részben Budapest, Arad, Hódmező-Vásárhely, Pancsova- és Székesfehérvár.

Fertőző betegségbe esett nem kevesebb, mint 166.424, ember, vagyis minden ezer lakos közül 11, meghalt közülök 36.660 ember, vagyis 22%.

Szomorú dolog, hogy a törvénnyel kötelezett himlőoltással, sőt újraoltással sem bírják a hólyagos himlőt kipusztítani. A nyugati országok tudósai hozzánk jönnek, hogy himlőt lássanak, nálunk meg majdnem még egyszer annyi himlős beteg volt 1894-ben, mint 1893-ban. Szaporodtak a vörhenyeg esetei is tetemesen, bár enyhébbek voltak. Szaporodott a kanyarós (vörshimlő) betegek száma is. Majdnem megháromszorosodott a számarhurut eseteinek száma; de valószínű, hogy ez az emelkedés csak látszólagos, mert a halálozás a nagyobb számú bejelentés mellett is felénnyel csökkent az előzőhöz képest. Ugyanigy volt a hasi hagymáz dolgában is. Igen örömdetes haladásról tanuskodik a difteria ügye; a megbetegedések száma 49.233-ról 46.776-ra csökkent a halálozásoké 34.183-ról 22.205-re. A javulás tetemes, bár egyetlen vármegye, vagy város sem volt a difteriától mentes. Helyeselnünk kell a kimutatásban azt az ujtást, hogy együvé vették valahára a difteriát és a torokgyíkot.

desedik a zaj, oszlik a nép; térjünk mi is az élet fáradoimai közzé. Már eleget láttunk, minek még tovább is itt időzni. Hagyjuk a halottakat csendesen pihenni a néma birodalomban, a melynek egykor mi is lakói leszünk. Rövid az élet! Igyekezzünk tehát úgy tölteni el azt, hogy emlékünkhöz a hátramaradtak előtt jó tettek elkövetése által maradjon fenn!

»A távolban zajgó élet.
Itt édes a nyugalom.
Mindnyájunkat ide terel
A legnagyobb hatalom.«

Kritsa Róza.

A p r ó s á g.

Gyermekész. Lilike beteg. Mikor lábbadozik, elmondják neki, hogy a golya kis testvérkét hozott neki.

— A mama már látta? — kérdi.

— Látta bizony.

— Hát hol a mama?

— Fekszik . . . Beteg.

Lilike ijedten szól:

— Jaj, talán tölem ragadt rá a betegség?!

Az utczán. A feleség odaszól férjéhez: — Ne vágj oly mord arcot. Az emberek még azt hiszik, hogy megessallak.

Minta-vendéglőben. Vendég: Ejnye vendéglős úr, nézze milyen piszkos ez a szalvéta.

Vendéglős: Fura bizony! Azt hiszi tán a titkár úr, hogy csak ön törli bele a száját?

Az eddigi különválasztás föntartója volt annak a balhitnek, hogy a difteria legsúlyosabb fajtája, a torokgyík, nem is volna ragadós természetű.

Örömdetes dolog, hogy a speciális magyar betegségek egyike, a hideglelés, vagy váltóláz, járványszerű uralkodása 1891-ben, úgy látszik, megszűnt. Fontos ujtás a jelentésben, hogy a fertőző betegségek közé valahára bevették — mondjuk — reczipiálták a gyermekági lázat, nemkülönben a kiütéses hagymáz és a járványos agygerincvelő-gyuladást. Gyermekági lázban 1351 anya halt el, a mintegy 2300 beteg közül. Az influenza elragadott 2365 embert. A kolera a galicziai szomszédság révén folyton fenyegeti az országot, 1894-ben is bejött Máramarosba, de a kellő intézkedésekkel sikerült az elterjedését megakadályozni. A trachoma ellen 14 járványorvos működött. Szegeden trachoma-kórház nyílt meg, valamint külön osztály a budapesti Szent-István-kórházban. Trachomás beteg 32.549 volt. Veszett eb megmárt 1065 embert; meghalt közülök 71.

Az orvosok és sebészek száma 4280 volt, a szaporodás csak 106-ot tett. Szomorú jelenség, hogy e szaporodás is a városokban volt csupán, a vármegyékben az orvosok száma fogyott, még pedig 88-al. Az ország 11.105 községben nem volt orvos, az ország lakossága nagyobb felének nincs saját orvosa. Legkevesebb orvos van Árva, Ugocsa, Kis-Küküllő, Szolnok-Doboka, Fogaras, Torda-Aranyos, Sáros, Hunyad, Udvarhely. Szilágy megyékben. Legtöbb az orvos Békés, Hajdu, Csanád, J.-N.-K.-Szolnok, Bács-Bodrog, Brassó, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún és Torontál megyékben. A városok közül legkevesebb az orvos Hódmező-Vásárhelyen, továbbá Szabadkán, Kecskeméten és Verseczen. Legtöbb az orvos Budapesten, Kolozsvárt, Maros-Vásárhelyen és Nagy-Váradon.

Okleveles bába 7981 volt. Okleveles gyógyszerész-mester 2092. A nyilvános patikák száma 1353, vagyis 37-el több, mint az előbbi évben.

A kórházak száma 311-ről 334-re szaporodott, ezekben 163.524 beteget ápoltak, ezek közül elhalt 11.073 vagyis 6.7%.

Örömdetes jelenség, hogy a községek országszerte iparkodnak jó ivóvízre szert tenni. Készült 13 vízvezeték, 231 ártézi kut, 281 mélykut, összesen 525 új vízmű, 376.808 forint 51 kr. költséggel.

A halálozási viszonyokra nézve meghalt 231.499 férfi, 221.595 nő, összesen 453.094. A halál oka 10.87%-ban volt világra hozott gyöngegség 10.69%-ban tüdővész, 8.78%-ban tüdőgyulladás 10.69%-ban gutaütés, 9.47%-ban vég elgyengülés. A fertőző betegségek rovására esett 9.426%, ebből difteriára 4.85% (1893-ban 7.49%, 1892-ben 9.97%), Erőszakos haláleset volt 0.81%, ebből öngyilkosság 0.48%.

A 147 hazai fürdőt 134.530 vendég kereste föl, az állandó vendégek 15.2%-a, az ideiglenesek 17.6%-a volt külföldi.

A tisztí orvosi vizsgálatot letette 204 orvos, elbukott 41 orvos.

A belügyminiszterium egészségügyi osztálya 30.327 ügydarab közül földolgozott 30.304-et, hátralék mindössze 23 maradt.

N A P T Á R.

— Október 31. —

Csütörtök. Róm. kath. Luczilla sz. Prot. Reform. em. Görög kel. Várusz. I. sz. 13. Chamischi bj.

Nap kél 6 óra 25 p., nyug 4 óra 30 p. Hold kelle 3 óra 19 p., nyug. 4 óra 1 p.

Október 30. Népfelkelők szemléje a városháznál.

„ 31. Ref. egyházkerületi értekezlet a reformáció évfordulója emlékére.

Novemb. 8. A biharmegyei agarász-egylet közgyűlése B.-Ujfaluban.

„ 9-10. B.-ujfalusi agarász-verseny.

„ 9. A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában

„ 19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.

Decz. 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhúzása.

„ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Szent László szobor.

Népbolondításnál egyébnek alig nevezhetők azon czikkelyek, melyekkel két helybeli lap tegnapi (okt. 30.) számukban Nagy-Várad közönségét fellármázták. Szent-László király szobráról szól az ének. A helyszínén tett vizsgálódásaink után mondhatjuk, hogy az egészről csak ennyi való: A vár déli részén, a régi székesegyház egykori homlokzatától 20–30 lépésre találtak egy szobor töredékét. Azelőtt valami régi falba volt beépítve. A szobor az egyik magyar királyt ábrázolja, mert fejét a magyar korona elég hiv. mása fedi. — Egyéb ismertetőjel nincs rajta.

Ez azonban az említett lapoknál kevés lett volna a feltűnés előidézésére. Megteszik tehát e szobor töredékét Szent-László szobrának, sőt egyenesen a szent király hű másának. Pedig e szobor töredék éppen úgy lehet Szent-Istváné vagy esetleg más magyar királyé is, mint Szent-Lászlóé. A »Nagyvárad«-nak aztán még ez sem elég. Összeköttetésbe hozza azt Szent-László régi, 1370. és 1390-ben felállított szobraival s Bunyitay V. kanonok úr művéből vett idézetekkel megtanítja hűségese olvasóit, ezen régi szobrok felállításának történetére is. Persze a feltűnés-hajhászatban észre sem veszi a nagytudományú (?) czikkelyező, hogy a régi (1370. és 1390. felállított) szobrok érczből (aenea imago, aenei homines) voltak a most talált szobor-töredék pedig csak közönséges *homokkő*, s minden jel szerint a múlt század elején készült. Azt meg hogyan is tudná, hogy a régi szobrokat 1660-ban a törökök »összeroncsolták«, miként Szalárdi János, N.-Várad város 1660-iki tanácsosa a levéltári igazgató, írva meghagyta! — Tulajdonképen az ilyen czikkelyre illik, hogy olyan »mintha — rézzel be lett volna aranyozva.«

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő **üzletekben kaphatók:**

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Novemberi előléptetések.** Ő Felsége folyó évi november hó 1-től kezdődő rangfokozattal a következőket léptette elő: A gyalogságnál: tábornaggyá Forinyák Gyula és mádi Kovács Gyula altábornaggyok. Őrnaggyá: Lansch Károly százados, I. oszt. századosa Roska Jenő és Mengelle Antal, II. oszt. századosa Vogelsang Albin és Kuralecz Adolf, főhadnagygyá: Bárdossy Demeter, Hajdu István, Alexits István, hadnagygyá: Buttner Ferencz, Dolánszky Lajos, Marek Hugó, Pinck Richárd, Böhm István hadapródok. A lovasságnál: Herczeg Croy-Dülmán Vilmos és báró Clauser Hugó hadnaggyok főhadnagygyá; a tüzérségnél: Metzner Károly főhadnagygyá, Kleiszl Hugó hadnagygyá; a honvédségnél: Virányi Géza ezredessé, Vadaszi Ambrus őrnagygyá, Grabinszky Zsigmond és Pápay Lajos II. oszt. századosa, Kállay László, Áron Jenő, Bedő Károly, Tabódy Zsolt; főhad-

naggyá: Millye Lajos és Szarvady Gyula hadnagygyá; a csendőrségnél Szöcs Mihály I. oszt. századosa, Marsó György II. oszt. századosa.

* **Katholikus irodalmi társaság.** Pózsonyi levelezőnk írja, hogy ott egy katolikus irodalmi társaságot alapítottak, a melynek czélja egy napilapnak és egyéb irodalmi termékeknek kiadása által a katolikus párt érdekeit előmozdítani. Ez az irodalmi társaság 25 frtos részlegek kibocsátása által, egyelőre nagyobbreszt papi körökből, már 17.000 forintnyi tőkéhezott össze, minek folytán elhatározták, hogy a napilapot már december 1-ével megindítják. Szekszőlő a Reichspost egyik szerkesztőjét sikerült megnyerniök.

* **Primicia Aradon.** Vasárnap, 27-én tartotta Aradon Szikra Lénárd minorita rendű szerzetes első miséjét. Az »új misén« jelen voltak többen a városi notabilitások közül és nagy számu közönség. Az első misés minolta tiszteletére a rend 1 órakor ebédet adott, hoi egymást érték a felkészöntők, melyek különösen a királyt és a hazát éltették.

* **Nem engedélyezett 30 literes ürmérték.** Csongrádvármegye törvényhatósága ezev folyamán kérelmezte a kereskedelemügyi minisztériumtól, hogy adjon engedélyt 30 literes ürmértékek használatára, illetve utasítsa a mértékhiatalos hivatalokat ilyen mércék hitelcsítésére. A vármegye ezen kérésének pártoló felirattal való támogatására ártírt Bihárvármegye törvényhatóságához is és innen az átirat szellemében történt is intézkedés. A kereskedelemügyi miniszter most értesítette a kérelmező vármegyét s egyben a támogató törvényhatóságokat, így Bihart is, hogy a kérelemnek a leiratban bőven kifejtett indokok alapján helyt nem adhat s így a 30 literes mércék használata továbbra is alkalmazáson kívül marad, illetve tilos.

* **Csendőrök a gyorsvonaton.** A szolgálatot teljesítő csendőrségi járőröknek és kirendeltségeknek eddig csak a személy-, vegyes- és a körülményekhez képest a tehervonatokat lehetett használniok, mi által többször megtörtént, hogy a csendőrség a legjelentékenyebb közbiztonsági zavarokról vagy bűncselekményekről értesülvén, a helyszínére már csak elkésve érkezhettek s ebből a közbiztonsági szolgálatra mindannyiszor tetemes kár háramlott; míg ha a gyorsvonatot igénybe vehette volna, czélját mindenesetre sikerrel éri el. Ezért a belügyminiszter a budapesti csendőrkerületi parancsnokság erre vonatkozó felterjesztésében körülírt indokokat figyelembevéve, elrendelte, hogy a csendőrök szükség esetén a gyorsvonatot is használják, a költségekről szóló számlákat pedig kiegyenlítés végett utlólagosan kell felterjeszteniök.

* **Egy főrabbi, aki „megáldásban utazik.”** Dr. Rosenberg aradi főrabbit, a ki a rabbi-kongresszuson egészen magára maradt szabadelvű álláspontjával, most minden oldalról igénybe veszik a keresztény-izraelita házasságok megáldásánál. Legutóbb meghívást kapott Kunágotára, Kovács ottani ev. ref. házasságához, a ki egy izraelita leánnyal kelt egybe. A főrabbi kituzott s a házasságot megáldotta. Hasonló meghívást kapott Szegedre is. — Így írják ezt egyhangulag a liberális lapok, melyeknek érdekében áll ezt a modern csodát hirdetni és propagálni.

* **Református nagy gyűlés.** A tiszántuli ev. református egyházmegye lelkeszei és előjárói ma délelőtt 9 órakor a vármegyei háznagytermében tartják meg üléseiket.

* **Lepsényi fogadtatása.** Megemlékeztünk már arról, hogy Lepsényit, ki legközelebb szabadul ki az államfogházból, a fővárosban nagy ovációkkal készülnek fogadni. E tárgyban, mint értesülünk, az ünneprendező bizottság férfi bizottsága e hó 31-én, azaz csütörtökön este 6 órakor Práter-utca 44 szám alatti magán

helyiségében ülést tart. Tárgysorozat: 1. A november 15-iki gyűlés helyének és módzatának megvitatása. 2. Elnök választás. 3. Az albumra vonatkozó könyvkötői szakvélemény meghallgatása. 4. A nagy gyűlés elé terjesztendő javaslatok megkésztése. 5. A férfi bizottság kiegészítése. 6. Egyébb indítványok.

* **Az egészségügy és közgazdaság érdeke.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter a törvényhatóságokat megkereste a sterilizáló készülékek felállítására végett. Megkeresésében a miniszter előrebocsátja, hogy az állatok elásása sem a köz- és állategészségügynek, sem a közgazdaság érdekének nem felel meg. Ezért szükségesnek látja a külföldön már általánosan elterjedt sterilizáló készülékek meghonosítását, melyek az állati testekből előtörő ragály anyagokat ártalmatlanná teszik, másrészt tetemes értéket megmentenek. Készülékeket lehet hozatni a Kunz, Rietschl és Henneberg-czégtől (Bécs XII—2: Arndtstrasse 54.) és a Podewilsche Fakel extra et fabriken igazgatóságától (München). A czégek az egyes községekben saját költségükön is készek készülékeket állítani. A megkeresést azzal zárja a miniszter, hogy a hűspároló készülékek alkalmazása iránt is legközelebb kísérletet tesz Budapesten.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra Hanga Péter hentes hűt teteimet kis-pecze-utcai házából. A temetési szertartást Vela Pál végazte, minek végeztével karsársai és barátai fölvettek a megboldogult díszes díófakoporsóját mely telve volt szebbnél szebb koszorúkkal, szallaggal és fölirattal és vitték egész a Diana-fürdőig, hol a temetkezési intézet disztetörjei átvették és a halottas kocsira helyezték. Ezek után megindult a gyászmenet a Bonei-kuti temetőbe, hol átadták az anyaföldnek. A temetésen ott voltak a nagyvárad i partestület tagjai Bercey elnökkel az élén valamint a nagyvárad 48-as párt tagjai, ugyszintén a nvárad munkás- és betegsegélyző egyeslet tagjai gyászbogóval és átklyákkal, nagyszámu közönség, rokon és barát kísérté a korán elhunytat utolsó útjára. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyvárad i dísztemetkezési intézete végezte.

* **Megrabolt parasztagazda.** Kocsis György vértesi gazda ember bejött hétfőn a vásárra lovat venni és a peczesorú Rothbart-féle házba szállt. Mig ő a lóra alkudozott, valaki elemelte a kocsirol szűrét. A gazdának gyanuja volt egy csavargóra s elindult annak keresésére. Keresés közben betévedt Friedman Adolf nagypiaczteri kocsmájába, hol Seres Lajos 16 éves és Farkas Mihály 18 éves suhancz ajánlkoztak, hogy segíteni fognak a tolvajt megkeresni. Vezeték az őreget mindenfelé hidon át, lépcsőn le, mig végre saját előadása szerint egy erdőben, — a városligetben — találta magát. Ott azután az egyik nyakába ugrott, a másik elvágta vászon zacskójának szalagját. Az öreg paraszt elesett, a csavargók pedig a zacskóval, melyben 3 forint és egynehány krajczár volt, odább álltak. Tegnap azonban Kocsis Gy. megismerte a két suhanczot a nagy piacon és a rendőrökkel elfogatta. Eleinte tagadtak mindent, de később Faludi őrmesternek töredelmesen bevallották bűnüket. Az ügyet átteszik a törvényszékhez.

* **Kinevezés.** Fábián László Aradvármegye főispánja Salacz Gyula nagyvárad i végzett joghallgatót vármegyeje területére közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

* **A szalárdiak baja.** Gondoltak egyet a szalárdiak s megválasztották II-od jegyzőnek Fodor Gyula okleveles segédjegyzőt. Időközben pedig Fodor a honvédséghez belett szorozva, a hol bizony három évet kell töltenie. Nem tetszett ez sehogysem a községnek s azt kérvényezte a honvédelmi miniszternél, hogy engedjék el Fodor Gyula szolgálatát. Ezen kérelmet a miniszter azzal utasította el, hogy tényleges szolgálati kötelezettség alatt álló egyének tartós szabadságolása csakis a véd-

erőről szóló 1889-ik évi VI. törvényzikk 34. §. utolsó előtti bekezdése, illetve az ahhoz kiadott védtörvény utasítás I. rész 60. §-a által meghatározott körülmények között történhetik, melyekhez a község által felhozott indok nem számítható.

* **Névváltoztatás.** A belügyminiszter engedélyezte, hogy Kohn Jakab, Béla, Hugó és Ferencz nevű gyermekeinek vezetéknévét Kemény-re változtassa.

* **A trónkövetelő birtokai.** Az elhunyt francia trónkövetelőnek, a párisi grófnak számos uradalma, kastélya, villája van Franciaország különböző részeiben. Özege most összes franciaországi birtokait eladja s így a párisi grófnak már csakugyan nem lesz egyebe francia földön, mint a legitim joga a francia koronához, ahhoz a koronához, a melynek még a gyémántjait is elárverezték. Az özvegy grófné egy párisi hirdetősi lapban árulja ezeket a francia birtokait. Összes értékük a szintén eladó spanyolországi uradalommal együtt, 6.210.000 frank.

* **Értesítés.** A biharmegyei gazdasági egyesület faiskolájából most a faültetés idény beálltával a gyümölcs- és diszfa kiadás kezdetét vette, ennél fogva felhívjuk mindazokat, kik az egyesület faiskolájából gyümölcs- és diszfákat vásárolni óhajtanak, megrendeléseikkel vagy az egyesület titkári hivatalához (Fő-utca, Bartsch-ház), vagy pedig az egyesületi kertészhez (Epreskert) forduljanak. A gyümölcsfák ára: a 3-4 éveseké 40 kr., az egyesületi tagoknak 30 kr., a 2 éves ojtatványok 20 kr., az egyesületi tagoknak 15 kr. darabonként. Diófák ára 10-40 kr. darabonként. Katalógussal és mindennemű felvilágosítással az egyesületi titkári hivatal készséggel szolgál.

Nagyvárad, 1895. okt. 30-án.

A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

* **Nagyvárad városi liget.** Dr. Tetébleni Ármin és Imrik Gusztáv Budapestről két koronát küldtek a nagyvárad városi liget javára. Az összeggel, a tagok száma (100) betelt.

* **Eljegyzés.** Szücs Imre iparos tegnap este jegyezte el Kovács Rózát, Kovács János iparos szép leányát.

* **A kir. járásbíróság új helyisége.** A nagyváradvárosi kir. járásbíróság hivatalos helyiségei a Széchenyi-téri Elek-házból az ur-utczán levő Ofner házba tételtek át.

* **Új bélyegek.** Az Államnyomda — mint értesülünk — már elkészítette az új koronás okmány bélyegeket, a melyek legközelebb forgalomba is jutnak. Az új bélyegek sokkal tetszetősebbek a régi okmány-bélyegeknél s kissé hasonlítanak az osztrák hasonló fajtájú bélyegekhez. Az elkészült bélyegtömeget már napok óta hordják az Államnyomdából a pénzügyminiszterumba, de forgalomba csak akkor hozzák, ha majd a régiéket elfogynak.

* **Excentrikus időjárás.** Rézbányáról írja levelezőnk, hogy ott hétfőn valóságos nyári zápor volt, kísértve hatalmas mennydörgés és folytonos villámlástól. A villám a hegyek között többször le is csapott. A nép azt tartja, hogy ezen rendkívüli időjárás hosszú ősze mutat.

* **Az elfogott önkéntes.** Aradon, a mint írják, tegnapelőtt egy honvédjárőr letartóztatta Sziszka Imre volt egy évi önkéntest, s a foglyot börtönbe zárták. Sziszka Imre most könyvet vezető volt egyik rokonának a kereskedésében tényleges katonai szolgálati kötelezettségének régen eleget tévén, a katonai hatóság vele szemben a személyes szabadság durva megsértését követte el. Sziszka Imre három évvel ezelőtt a magyar kir. szegedi 5. honvéd-gyalogezredben szolgált, mint egyévi önkéntes. Szolgálat közben fülbajt kapott s felülvizsgálat alkalmával elbocsátották. Ő azonban katonai pályára készülvén, br. Fehérvári honvédelmi miniszterhez fordult kérve, hogy engedje meg neki, hogy ismét bevonuljon, s a tartalékos tiszt

vizsga letétele után magát aktiváltassa. A miniszter, mivel időközben Sziszka bajából ki is gyógyult, helyet adott a kérelemnek, s Sziszka a múlt év október 1-jén bevonult Budapestre a magyar kir. első honvédhuszárezredhez, mint egyévi önkéntes. Innen saját kérelmére visszahelyezték a szegedi 5. honvéd gyalogezredhez, honnan a tavasszal az aradi honvéd ezredhez került. Itt a nagygyakorlatok alatt valami régl katonasága előtt történt verekedés miatt, a melyben ő is részt vett, becsületbíróság elé állították, megfosztották 1 évi önk. jogától szabadságuktól. Sz. mivel a becsületbíróság határozata felől nem világosították fel tökéletesen, nem tudva, hogy régi csinyjével most vágta el pályáját, polgári ruhában jelentkezett a kerület honvéd egyévi önkénteseinek a vizsgáján Szegeden október 2-án, itt azonban a vizsga letétét nem engedték meg neki. Sziszka ezután elment haza Aradra s egyik rokona üzletében vállalt könyvelői állást. Hogy miféle §. alapján fogatták el, ez a kérdés a képviselőházban is szóba került, mert dr. Barabás Béla országgyűlési képviselő ebben a tárgyban interpellálni fogja a honvédelmi minisztert.

* **Ötven éve lelkész.** Jezsó Mihály szőlőgyéni plébános e hó 26-án ünnepelte lelkészkedése ötven éves jubileumát. Az igen ritka ünnepség fényét nagyba emelte Boltizár József ált. érs. helynök megjelenése, ki a biboros hercegprimás képviselőjében üdvözölte az ünnepeltet és nyújtotta át neki a hercegprimás üdvözlő levelét, melyet aztán dr. Walter Gyula primási titkár olvasott fel. Az ünnepelt mélyen meghatva nyilvánította köszönetét és háláját a bibornok nagy kegyességeért. A kerület papsága értékes ezüst kereszttel kedveskedett az ünnepeltnek, Holbesz János lendületes költeményt írt ez alkalomra, melyet dr. Koperniczky Ferencz adott elő.

* **Eljegyzés helyett a börtönbe.** Borbély Ágnes, kinek az arczára még csak 16 tavasz rakta virágait olyan völgyéhez jutott, akivel bizton remélhetette, hogy »még a lapokba is belejuthat.« Ilyen fényes pártira lévő kilátása, ő is illendően akart neki menni a fontos aktusnak s ezt úgy vélte legcélszerűbbnek, ha az uri családtól egészíti ki ruházatát és egyéb ingóságait. Azonban az uri család nem nézte behunytt szemmel azt a »kiegészítést« és a cselédleányt átadta csendőrségnek. Ily körülmények között a völgyény visszalépett s a cselédleánynak csak az a vigasztalása maradt, hogy eljegyzésének híre mégis csak »belekerült a lapokba.«

* **Hamar meguntá.** Nem régen jó kedvvel danolta még, hogy »Édes anyám én is közéjük állok«, s már meguntá a huszáreletet. Szilvek János ujonez ugyanis a 15. huszárezred I. századától megszökött.

* **Éjjeli támadás.** Igazán borzasztó állapot az, hogy Nagyvárad mellékutczáin éjjel nincs biztonságban a járó-kelő. A rendőrség hetenkint, sőt gyakrabban is csapat számra zsuppolja ki a csavargókat a városból s mégis egymást érik az éjjeli támadások. Kedden este is a hentes-utca végén Babrik Józsefet három megtámadták és amugy magyarosan, akarom mondani sipisesen elverték.

* **Lefejezte a gőzmozdony.** Resiczán Bogdán Péter 65 éves bányamunkás iszonyu módon halt meg. Nevezett e hó 22-én délelőtt a bánya vasut vágányain akart áthaladni, midőn a fordulónál arra robotott egy közzénnel megrakott tehervonatot. Bogdán még idejekorán átakart futni a vágányon, de megbottlott és oly szerencsétlenül esett el, hogy a vonat fejét elmetesztette testétől és messzire eldobta. A szájalomra méltó embert nagy részvét mellett temették, családjáról a magyar államvasut-társaság gondoskodik.

* **Rövid hírek.** Bölcshé Tóth János leszurta régi haragosát, Szabó Mihályt. — *Darázson* Dobos József fiatal legény szerelmi bánatában agyonlőtte magát. — *Beregszászon* Weisz László munkás oly szerencsétlenül ugrott le a vonatról, hogy a kerekek alá került s halálos sérüléseket szenvedett. — *Perjámoson* Petrov Kata kis leányát, míg az anya nem volt odahaza, a sertések szétmarnozgatták.

* **Jutalomjáték.** Az orpheumisták egyik kintő tagjának, Bányai Mihálynak lesz holnap a Walter-féle orpheumban a jutalomjátéka megtartva. Az érdekes kis alak, ki más néven városunkban mint »Goldstein Számi« és »Kolibri Herceg« ismeretes, ez alkalommal legujabb és legjobb tanulmányait fogja bemutatni. Kivüle fellépnek még Grey Elza, Waldau Róza, Dorré Mariska, Maurice igazgató, Lindau R., Hartán Ede, Szilas Olga, valamint a Systert Myrtl és Walter Tóni.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-38, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskőh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

REGENY-CSARNOK.

Acsikárma.

(Nóráblás.)

22

Írta: May Károly.

Fordította: Nix.

(Folytatás.)

— Hasszán jó eleve berendezkedett a selőkön való átkelésre. Tartaléklegénységet fogadott a kormányhoz pedig három tapasztalt kormányost állított, kik a sellőnek minden tenyernyi helyét ismerték.

A hullámok félelmes zúgással törtek keresztül a sziklákon, melyek alig látszóttak ki a vízből sőt hajónk fedélzetén is át csapott a kavargó örvénynek tajtéka. A vizesés bömbölése most már tul harsogott minden emberi hangot, minden ereszteke, minden palánkja recsegett ropogott; az evezők és a kormány felmondták a szolgálatot. Így száguldott a dahábié a kavargó hullámokon keresztül.

Két oldalt a meredek, fénylő fekete sziklák mind közelebb jönnek egymáshoz. Alig látszik közöttük annyi nyílás, hogy hajónk keresztül férjen rajta. A hullámok iszonyú erővel rohannak keresztül ezen a kapun, hogy azontul hatalmas ivben hulljanak alá a tátongy medenczébe, mely telve van kiálló, hegyes sziklákkal.

A gyorsvonat sebességével sodortatunk a sziklakapuhoz közelebb, közelebb. Az evezőket bevonja a legénység. Még egy pillanat és benne vagyunk a halál kapujában, melynek falai oly közel vannak hozzánk, hogy kinyújtott kezünkkel elérhetnők a veszedelmes sziklákat. Amint a sziklatorok közepére értünk, a kétoldalú nyomástól megszabadult hullámok oly borzasztó erővel hajtják előre a hajót, mintha csak a vizesés ivén túl, a levegőbe akarnák dobni, de a másik perczben már lenn vagyunk a forrongó, viharzó üstnek kellő közepében. Körülötünk a tánczó hullámok. Egy pillanatnyi megállapodás után ismét hatalmába kap a ragadó áradat és rohanavisz magával a lejtős viz tükrön lefelé.

— Alláh kérim! — ordítja túl Hasszán a vizesés mennydörgő zúgását — Alláh il Alláh! Az evezőkhöz ti ifjak, férfiak, ti hősök, tigrisek, párduezők és oroszlanok! Nem látjátok a halált magatok előtt? Amál, amál, ja Alláh amál! Rajta, rajta, Aláhra mondom, rajta! ti gyáva kutyák, betyárok, nyávogó macskák! A dologra ti derék hősök, bátrak, tapasztalt kiválasztott taim!

A dahábié örült gyorsasággal száguld egy kiálló szikla olló felé, mely megsemmisítéssel fenyegeti azt. Ha neki megyünk e beretva éles

szirteknek, a hajóból egy darab sem marad épségben.

— Alláh ia szahitir! Megmentő Isten segits! — Balra, balra ti kutyák, dögkeselyűk, patkányfalók, balra a kormánynyal, ti dicső hősök, bátor férfiak, ti hősök atyái! — Alláh, Alláh, masallah, — az Isten csodát tesz, legyen övé a hála!

A dahábié engedett az emberfeletti erő feszítésnek és kitérve az irányból, a szirtek mellett röpült el. A veszedelemnek néhány pillanatra vége. Mindenki térdre veti magát, hogy a mindenható Alláhnak meg köszönje a megmentést.

— Es hetu inu lá illahá il Alláh! hangzik végig ujongva a fedélzeten; tégy vallomást, hogy csak egy az Isten!

Ekkor a hátunk mögött feltűnik a szandál röpülő alakja. Ugyan azon a veszedelmen ment keresztül, mint mi és most az örvény oly erővel dobta ki magától, hogy nagyobb gyorsasága következtében mellettünk kell elrohannia. Alig van annyi hely, hogy kitérjünk előle. Majdnem surolja egymást a két hajó, amint mellettünk elhalad. Arboczánál ott áll Ibrahim Mámur és midőn éppen szemben van velem arcához kapja burnusza alá rejtett hosszú arab fegyverét, én gyorsan a fedélzetre vetem magam, s a golyó fölöttem sivit keresztül. A másik perczben már jóval meg előz bennünket a szandál.

— Mindnyájan észrevettük az orgyilkos kísérletet, de nincs időnk a beszédre mert már ismét magával ragad az áradat és visz a vízből kiálló szirtek labirintja felé.

Ekkor kétségbeesett ordítást hallunk az előttünk haladó szandálról, melyet a sellő ereje egy sziklához csapott. A matrózok belevágják a vízbe evezőiket és a megsérült szandált ismét továbbragadják a vágató hullámok. De az összeütközésnél egy ember esett le a fedélzetről, aki a kétségbeesés erejével kapaszkodik a kiálló sziklába. Hamar fölkapok egy heverő pálmárostartót és a mellvédre odadobom a szerencsétlennek, ki ügyesen elkapja azt és ennél fogva fölhúzza a fedélzetre. A megmentett ember — — — Ibrahim Mámur.

Amint talpra áll és kirázza ruhájából a vizet ököbe fogott kezekkel reám rohan.

— Csaló, rabló vagy, te kutya!

Összefont karokkal vártam be, mig elem ért. Határozott tartásom észretéitette és közvetlenül előttem megált.

— Ibrahim Mámur, szólítottam meg, légy tisztességtudó, mert nem vagy a saját házában. Ha még egy szót szolász, ami nem lesz tetszésemre, az árboczhoz köttetlek és meg korbácsolatlak.

Az arabnak az a legnagyobb gyalázat, ha megütik vagy ha veréssel fenyegetik. Ibrahim fenyegető mozdulattal szólt:

— A feleségem nálad van a hajón!

— Nincs.

— Hazudsz!

— Igazat mondtam, mert a nő, ki velünk van, nem feleséged, hanem menyasszonya annak az ifjunak, aki melletted áll.

Erre a hajó zárka felé rohant, de itt Hálef állott elébe.

— Ibrahim Mámur! én Hadsi Hálef Omár ben Hadhi Abbul Abbász vagyok és ezek az én pisztolyaim; mihelyt olyan helyre akarsz lépni, a hová uramtól nincs engedélyed, azonnal lelőlek téged!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Milleniumi koronák.

Budapest, okt. 30. (Saj. tud. távir.)

A képviselőház legközelebb tárgyalja a pénzügyminiszter által benyújtott törvényjavaslatot, mely szerint a millenium emlékére korona emlékpénzek adatkak ki. Az emlékkorona egyik oldalán Ő Felsége babérkoszorus dombor képe van körülveve ezen felirással: »Az ezeréves Magyarország emlékére«, alatta pedig 1896. A hátsó lapon Árpád látható honfoglaló vezéreivel és a magyar génusz. A szín-

ezüst érmeket a törvény javaslata értelmében ezüst dobozban fogják forgalomba hozni darabját egy forintért.

Idegen uralkodók a milleniumon.

Budapest, okt. 30. (Saj. tud. távir.)

A magyar kormány a külügyminiszterium útján, valamennyi európai udvarhoz megküldötte már a meghívókat, melyek a milleniumi ünnepségekben való részvételre szólítják fel a nagyhatalmak és hatalmak képviselőit. A berlini osztrák-magyar követ, Szögyény-Marich, már azon kellemes helyzetben volt, hogy értesíthette a magyar kormányt, miszerint a német császár részt fog venni a magyar milleniumi ünnepségeken. A német császárral egy időben több német fejedelem is lesz itt, még pedig előreláthatólag a bádeni nagyherceg és Heinrich porosz herceg, a császár öccse.

A Vaskapu ünnepélyes megnyitásának idejére Budapestre érkeznek Károly román király és Sándor szerb király. Mindketten királyunk vendégei lesznek.

Le a zsidókkal.

Budapest, okt. 30. (Saját tud. táv.)

Lueger bécsi győzelme érzékenyen érintette Budapest keresztény érzelmű polgárait is, akik elkeseredve a zsidók uralma miatt, ma a fővárosi házak kapuira, s a levélgyűjtő szekrényekre több ezer apró czédulákat ragasztottak ki ilyen felirattal: »Le a zsidókkal! Hepp! Hepp!« A czédulákon ilyen körirat van: »Gaz zsidóban legnagyobb baj nem a vallás, hanem a faj.« A czédulák óriási feltűnést keltettek, s már kora reggel letépdették őket.

Bucsuzó diplomata.

Szófia, okt. 30. (Saját tud. táv.)

Burján osztr. magy. ügyvéd, aki ma Szófiát elhagyja, Ferdinánd fejedelem tegnap csaknem két órán át tartó bucsukihallgatáson fogadta. A fejedelem burjának a Sándor-rend nagykeresztjét adományozta. A bucsuzó diplomata tiszteletére este a palotában diszebed volt, melyen a fejedelmen és nejen kívül, Klementina hercegnő, Stoilov miniszterelnök, a külügyminiszter, a hadügyminiszter, az osztrák-magyar diplomáciai ügyvivőség tagjai, Stanciov bécsi bolgar ügyvivő a katonai és udvari kíséret is jelen voltak.

A zágrábi botrány a tartománygyűlésen.

Zágráb, okt. 30. (Saját tud. táv.)

A tartománygyűlés mai ülésén a bánt interpellálták a zászlósértetés ügyében.

Khuen Héderváry bánt felelve az interpellációra, azt állította, hogy a magyar zászló kitűzése nem alapszik törvényesen, hanem csakis az előző kormányok által követett gyakorlaton. Az interpelláló azon kérelmére, járna közbe a felségnél a bezárt diákok megkegyelmezése dolgában a bánt tagadó választ adott. Fiume tekintetében a bánt a candou territoriale álláspontján áll és azt mondja, hogy ez a kérdés már törvényileg megvan oldva.

A magyar miniszterelnök, mint az államegység képviselője jelent meg Zágrábban.

Az interpellációt a tartománygyűlés többsége tudomásul vette.

A francia kormányválság.

Páris, okt. 30. (Saját tud. távirata.)

Szociálista körökben azzal gyanúsítják Ribot volt miniszterelnököt, hogy ő maga, szándékosan buktatta meg saját minisztériumát. Ezt pedig abból következtetik, hogy a köztársaság elnöke a bukott miniszterelnököt bizta meg újra kabinetalapítással és úgy hirdik, hogy a volt hadügyminiszter, a belügy, valamint az igazságügyminiszter nem lesznek tagjai az új kormányban. Így aztán Ribot élet veszi majd a Madagaskarra, Carmauxra és a Déli vasut ügyeire vonatkozó interpellációknak, miután az illető szakminiszterek lépéseikhez nem lesz többé kötve.

Páris, okt. 30. (Saját tud. távirata.)

A miniszterválságban semmiféle változás sem állott be. A lapok egyelőre azzal foglalkoznak, hogy miniszterlistákat kombinálnak. Politikai körökben tartja magát az a vélemény, hogy Bourgeois elnökle alatt radikális minisztérium alakul.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az emberi életkor átlagban csak 28 évre terjed. A földlakóknak negyedrésze a hetedik, fele a 17-ik életévig hal el, 1000 ember közül csak egy éri el a 100, 100 közül csak hat a 65, 500 közül pedig csak egy a 80-ik élet. Megközelítőleg egy napra 90000, egy órára 3700, egy perczre 60 s minden másodperczre egy halálozás esik. Ezen veszteséget bőven pótolja a születések száma.

Mily mélységig hatol be a fény a tengerbe? Ezen kérdésre nézve kísérletek tettek a nizzai öbölben, melyekből konstatálták, hogy felleltelen időben a déli órákban 400 méterig hatol le a napvilág a tengerbe, míg a nap pedig horizont felett áll, 300—350 méterig. Ezen kísérleteket úgy eszközlik, hogy fény iránt érzékeny fénykép-táblákat bocsátanak le s azokat előbb a víz behatása ellen mázzal bevonják.

A világ vasutai. Egy berlini szaklap összeállította a föld kerekén levő összes vasutak statisztikáját s arra az eredményre jutott, hogy az 1893. év végén 671.178 kilométernyi vasút létezett, a melyek összesen 85.904 millió frtnyi befektetési tőkét reprezentálnak. Ennek az utolsó számnak a nagyságáról alig alkothatunk magunknak fogalmat, míg az első legáltalában illusztráljuk azzal, hogy az összes vasutak hossza éppen 17-szer akkora, mint a holdnak a földtől való távolsága. A világrészek közül Amerika vasutainak összhossza a legnagyobb, 360.415 kilométerrel. E hosszúságnak hétékenzed része az Egyesült-Államokra esik, a hol 286.183 kilométernyi vasút van s a hol minden tízezer lakosra 42.6 kilométernyi vasút jut. Befektetési tőkéjük aránylag tulajdonképpen szerénynek mondható, mert nem több 100 ezer forintnál kilométerenkint, a miből az északamerikai vasutak megbízhatatlan építési módja könnyen kimagarázható. A többi amerikai államok közül csak Braziliának van még felemlíthető mennyiségű vasútja, mint a hol az összes vonalak hossza 12.000 kilométer. Második helyen Európa áll 238.553 km. hosszúságú vasutjaival. Leghosszabb vasúthálózata van Németországnak, 44.842 kilométer, utána Franciaország következik 39.357 km.-rel, azután Nagy-Britannia 33.219 km.-rel, utána Oroszország majdnem ugyanannyival, ezután az Osztrák-Magyar monarchia 29.160 km.-rel. A sort Görögország zárja 915 kilométernyi vasutjaival. A területhez viszonyítva azonban első helyen Belgium áll, mert ott minden száz négyszög kilométerre 18 és fél kilométernyi vasút jut, nálunk csak négy és fél Oroszországban pedig csak fél. A lakossághoz viszonyítva az első Franciaországé, a hol minden 10 ezer lakosra 10 és fél kilométernyi vasút jut, míg az utolsó helyen levő Oroszországban csak 3. A befektetési tőke Angliában 350 ezer forint, Franciaországban 204 ezer,

Olaszországban 177 ezer, Németországban 152 ezer, nálunk 150 ezer, Oroszországban pedig csak 60 ezer forint kilométerenkint. Ázsiának csak 38,788 kilométernyi vasútja van, amelyekből azonban körülbelül 30 ezer kilométer ma-ból Indiára, tehát az angolok érdekkörébe esik. Az ormótlan nagy Kinában csak 200 kilométernyi vasút van. Ausztrália 21,030 kilométernyi vasút felett rendelkezik. Afrikának pedig 12,384 kilométernyi vasútja van. Ez a statisztika mindenestre becses tükrö az egyes világrészek közgazdasági fejlődésének.

Egy intézetből. X. észreveszi az étkezésnél, hogy a kanala elszármazott valamelyik társához, odaszól a szomszédjához: Pajtás, nincs nálad a kanalam? Nincs. Kérlek akkor, add tovább!

Falusiasan. »Jaj szomszédasszony, ugyan mitévő legyek, tanácsoljon; a fiam lenyelt egy négykrajczárast.« »Ugyan már, szomszédasszony is úgy megjed, mintha legalább is egy hatost lenyelt volna le az a kölyök.«

Közgazdaság.

Millénium-ünnepi »üzlet«.

A „Közgazdasági Napló“ már napok előtt közölte, hogy a kormány az ezredéves kiállítás jegybevételét egy konzorciumnak bérbe adta. S utjabban az erre vonatkozó szerződésről a következő részleteket közli:

A megajánlott másfél millió forintot a konzorcium négy részletben fizeti le. Az első 300.000 forintnyi részletet a konzorcium a központi állampénztárba már befizette, a második és harmadik részlet közül, a mely egyenként szintén 300.000 forint, az első néhány héttel a kiállítás megnyitása előtt, a második néhány héttel a megnyitás után esedékes. Ha a kiállítás ideje alatt a fővárosban árvíz vagy földrengés, vagy más vis major volna, a szerződés felbontottnak tekintetik. A konzorcium a személyzetet díszes egyenruhával köteles ellátni.

A kiállítási katalógusok kiadását illetően a bérlő konzorcium az elsőbbség és erre nézve a legrövidebb idő alatt fognak dönten. A katalógusokat magyar, német, horvát, francia és angol nyelven adják ki. Árú 50 krajczár, a kormány részéről szükséges példányoké azonban csak 25 krajczár. Magyar és német nyelven annyi példányt kell nyomtatni, a mennyire szükség van, francia nyelven legalább 30.000, angol és horvát nyelven legalább 3000 példányt.

A szerződésnek a belépő jegyekre vonatkozó pontjai a következők:

A belépő jegyek fizetett, vagy szabadjegyek. A fizetett jegyek a következők:

I. Egyszeri használatra szóló jegyek: A megnyitási ünnepélyhez 10 korona; a megnyitás napján 4 korona; köznapokon, reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig 1 korona; vasárnapokon reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig 60 fillér estí jegyek, estí 7 órától — illetve augusztus 1-től az igazgatóság által megállapítandó és közölteendő órától — a kiállítási terület bezártáig 40 fillér; a közös hadsereg és a honvédség legénysége számára vasárnapokon reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig 40 fillér; tanuló és munkás-csoportok számára, ha legalább 10 személyből állanak, az igazgatóságnál 24 órával előbb történt bejelentés alapján kedvezményes jegyek válthatók, a melyek egy meghatározott egész napra állítatnak ki. Ily jegyek ára darabonként 40 fillér.

II. Jegyfüzetek. 100 darab előmutatóra szóló, reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig érvényes jegy 85 korona; 50 darab ugyanilyen jegy 40 korona.

III. Bérleti-jegyek. A kiállítás egész tartamára (a megnyitási ünnep kivételével) reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig érvényes, névre szóló jegy 40 korona; egy bérleti jegy birtokosának családjához tartozó személy számára ugyanilyen jegy 20 korona; kiállítók családjához tartozó személyek számára ugyanilyen jegy 20 korona; állami és közhivatalnokok, valamint a közös hadsereg és a honvédség tisztikara számára ugyanilyen jegy 20 korona. Az összes bérleti jegyek a birtokos fényképével láttatnak el.

A szabadjegyek négy csoportba vannak foglalva, a) tiszteletjegyet kapnak a bíráló bizottságok tagjai; b) szabadjegyeket a budapesti kiállítók és a

sajtó képviselői; c) szolgálati jegyeket a kiállítási alkalmazottak és d) munkásjegyeket a kiállítás területén foglalkozó munkások.

Laptársunk a „Magyarország“ ezt az ügyet igen helyesen a következő megjegyzésekkel kíséri:

Még csak ez hibázott ahhoz, hogy teljesen tönkretegyék a kiállítás ünnepi jellegét. A kiállítás területét körülvevők diszfalakkal — és bérbeadták hirdetések céljaira. A kiállítási jegyeket szintén bérbeadták. És eldobták maguktól mindent, a mi a kiállításban a nemzeti ünnepet kifejezésre juttathatná. Nem ünnep akar ez lenni, hanem üzlet, de az sem az államnak, hanem magánosoknak, »a legtöbbet ígérőknek«, akik a nemzeti ünnep céljaira rendezett kiállításon egész vagyont fognak összekeresni — és a nóta vége az lesz, hogy mint 1885-ben, deficittel fog zárulni a kiállítás.

Ha már ennyire üzletemberek a kiállítás rendezői, ugyan, minek is dognak a történelmi csarnokba holmi öreg emlékeket, adnák inkább e helyiséget bérbe valami bécsi orfeumtársaságnak, s aztán a műcsarnok is szépen be volna rendezhető bűvészi előadásokra!

A biharmegyei gazdasági egyesület akeziója.

A biharmegyei gazdasági egyesület értekezletet tartott, melyen az osztrák-magyar gazdasági kiegyezést tárgyalta. Előadónál dr. S a r k a d i Lajos a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara titkára szerepelt.

Az értekezlet abban állapodott meg, hogy felterjesztendő jelentésben kérni fogja a kormányt és a törvényhozást az önálló vámterület létesítésére; a mennyiben pedig az akár a politikai viszonyok, akár más elháríthatatlan akadályok folytán létesíthető nem volna, a kereskedelmi és vámszövetség csak oly alakban köthet meg — lehető rövid időre, — amely biztosítani képes a magyar mezőgazdaság érdekeinek hathatós védelmét Ausztria ipari érdekei védelme szempontjából megállapított s jelenleg érvényben levő autonóm vámtarifa s a mezőgazdasági termékekre nézve fennálló tételei felemelése által.

Hangsúlyozni kívánja még az örlési engedély eltörlését, illetőleg szabályozását, valamint az állategészségügy szempontjából megfelelő állategészségügyi egyezmények kötéseinek szükségességét, a fogyasztási körzetek elválasztását, tiroli közbelső vám eltörlését s még több, a mezőgazdaság érdekeit védő rendelkezésnek felterjesztését.

Az elkészítendő felterjesztés szövegezésével az értekezlet Nagy Lajos egyetli alelnök, dr. Sarkadi Lajos és Weingartner Andor egyetli tagokból álló bizottságot bízta meg.

Nagyváradi hetivásár.

— Október 29. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1895. október 29-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.00—5.90 — Kétszeres buza 5.40—5. — Rozs 5.50—5.20. Árpa 5. — 4.90, Zab 5.20—5. — Tengeri 7. — 4.20 Borsó 15 — Lencse 16 — Bab 8.20. Köleskása 10 — Burgonya 2.80. Lángliszt 11.50 Zsemlyelisz 10.50 Fehérkenyér liszt 9.50 Barnakenyér liszt 8 — széna fuvarral 3.20. Szalma fuvarral 1.60 Szalonna 58. — 6 kiló zsupp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3 —, tölgy 2.80, cser 3.30. 100 kiló marhahus 56 —. Öntött gyertya 54 —. Lámpaolaj 50 —. Egy liter bor 6 50, új 40. Pálinka 26, szilvapálinka 75, szesz 95. Egy métermázsza kóssó 10.70, nyers fagygyu 24 —, olvasztott fagygyu 34 —, szappan 24 —, birka gypju —, —, magyar gypju —. Egy hektoliter 6-bor 35 — új-bor 28 —, méz 1.00, kemény faszén 1.60 puha faszén —, kendermag 9 —, köles 5.00 repce 10 —, dió 16.00, mogyoró —, aszu szilva 20 —. Egy kilogramm savanyu káposzta 15, szalonna 62, sertéshus 56, juh-hus 36, veres hagyma 14, fog-hagyma 34, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 08. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag — —. frtig, 1 mm. Lóhere — — — 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. okt. 29-ről: Egy pár első rendű jármás ökör 260 —, egy pár másodrendű jármás ökör 230 —, egy pár harmadrendű jármás ökör 135 —, 1 pár fejős tehén 140 —, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 68 —, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 65 —, 1 drb. veres borju 10.50, 1 drb. fél éves borju 22 —, 1 drb. egy éves borju 30 —, két éves borju 40 —, 1 drb. hizott sertés 57 —, 1 pár fél éves sertés 16.50, 1 pár egy éves sertés 31.50, 1 pár két éves sertés 45 —, egydrb. jó ígásló 65 —, 1 pár ökbőr 27 —, egy pár tehénbőr 18 —, borjubőr 5.00, 1 pár ló bőr 8. —, 1 pár juh bőr 2.40.

Forgalmi kimutatás 1895. évi okt. hó 29-ről: Tiszta buza körülbelül 1800 hltr, kétszeres buza 700 hltr, rozs 1500 hltr, árpa 400 hltr. zab 200 hltr, tengeri 1400 hltr, burgonya 2300 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 180 drb, félhizott 265 sovány 900, süldő 1100, malacz 1600, hizott marha —, jármás ökör 400, fejős tehén 238, borju 160, bivaly 10, juh és bárány 400, ló 219.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. október 29.

Budapest, október 29. I. Készárutízet. Buzát ma mérsékelttel kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd irányzat mellett 30.000 q. hazai buza kelt el 2 1/2—5 krral olcsó árakon vásároltak.

Tiszavidéki 300 q. 81.5 k. 6.92 1/2 frton.

Idegen buzákból nem volt forgalom.

Rozs irányzata nyugodt, ára 6.10-6.20 frt. Budapesten.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a									
F A J	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára				
		frttól	frtig		frttól	frtig			
Bánsági — — —	uj 78	—	—	79	—	—			
» — — —	uj 80	—	—	81	—	—			
» — — —	uj 82	—	—	—	—	—			
Tiszavidéki — — —	uj 78	6.15	6.25	79	6.25	6.35			
» — — —	uj 80	6.30	6.40	81	6.35	6.45			
» — — —	uj 82	6.50	6.55	—	—	—			
Pestvidéki — — —	uj 78	6.10	6.20	79	6.20	6.30			
» — — —	uj 80	6.25	6.35	81	6.30	6.40			
» — — —	uj 82	6.45	6.50	—	—	—			
Fejérmegyei — — —	uj 78	6.10	6.20	79	6.20	6.30			
» — — —	uj 80	6.25	6.35	81	6.30	6.40			
» — — —	uj 82	6.45	6.50	—	—	—			
Bácskai — — —	uj 78	—	—	79	—	—			
» — — —	uj 80	—	—	81	—	—			
» — — —	uj 82	—	—	—	—	—			

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árfolyást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 4—6 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.55—6.62 frt, rozs őszre 6.18—6.25 frt, tengeri 1896. máj.—júniusra 4.53—4.56 frton, zab őszre 5.72—5.77 frt, káposzta-repcze szeptemberre 11.10—11.20 forintot.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.60—6.62 frt, buza tavaszra 6.85—6.92 frt, rozs őszre 6.10—6.12 frt, rozs tavaszra 6.32—6.33 frt, tengeri októberre—novemberre 6.60—6.75 frt, tengeri 1896. májús—júniusra 4.56—4.57 frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 9.55—5.96 frt, káposzta-repcze szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 11.15—11.20 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, okt. 29. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép 54—55 kr.; Fialat könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. október 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120.75
Magyar koronajárdék —	—	—	—	—	99. —
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	123.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	121. —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98. —
Italmérsi jog megváltási kötvény —	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény —	—	—	—	—	97.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön —	—	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön —	—	—	—	—	144. —
Osztrák járadék papírban —	—	—	—	—	100. —
Osztrák járadék ezüstben —	—	—	—	—	100.25
Osztrák járadék aranyban —	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona járadék —	—	—	—	—	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek —	—	—	—	—	152. —
Osztrák-magyar bankrésztvény —	—	—	—	—	1050. —
Magyar hitelbank résztvény —	—	—	—	—	478.25
Osztrák hitelintézet résztvény —	—	—	—	—	395.50
Osztrák-magyar államvasúti résztvény —	—	—	—	—	391. —
20 frankos arany (Napoleon d'or) —	—	—	—	—	952. —
Német birodalmi márká —	—	—	—	—	58.80
London vista —	—	—	—	—	120.25
Paris vista —	—	—	—	—	47.62 1/2
20 márkás arany —	—	—	—	—	11.76

DR. HEIMAN JÓZSEF

fogorvos

lakik: november 1-től

Fő-utca, gróf Bethlen-ház, a volt kaszinó helyiségében, az

apácák zárdájával szemben.

(285) 1-6

Élőfák eladása.

Átültetésre alkalmas 50 drb 5-6 éves, magas törzsű, jól iskolázott dús gyökérzetű

DIÓFA,

50 drb 5-6 éves, magas törzsű, farsorképzésre való, szép koronával bíró

vadgesztenyefaegyenként vagy együttesen olcsó áron eladó a Hidegser-utca mentén fekvő **Bartók Jakab** szőlőjében.Ugyanott mérsékelt áron eladó körülbelül **100 m. m. étetésre való egészséges burgundi répa.**

Értekezhetni a tulajdonos irodájában, Kossuth Lajos-utca, 6. sz. a.

(286) 1-3

Koszorú kiállítás

GERMÁN KÁROLY

(278) 3-3

„KEGYELET” temetkezési intézetében**NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA, (BARTSCH-HÁZ.)**

Francia művirág-koszorúk darabja	50 krtól 25 frtig
Érc-koszorúk darabja	1 frttól 15 frtig
Sírkivilágító színes poharak kiöntve darabja	10 krtól 15 krig
Sírkivilágító színes öblönyök darabja	50 krtól 1 frt 50 krig
Sírlámpák darabja	1 frt 50 krtól 20 frtig.

 Sírkivilágítások a legjutányosabb árban elvállaltatnak. **Uj papirraktár.**

Mult évben nyomdánk felállítása alkalmával az építkezés miatt nem rendelkezünk elegendő helyiséggel, így csak kizárólag nyomda-iparral foglalkoztunk; ma azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ügyfeleinknek dúsán és izlésesen felszerelt könyvnyomda mellett

papirraktárt

is berendezhettünk, a hol mindennemű irodai, iskolai és üzleti papiros szükségletét a legolcsóbban

BÁRMILY MENNYISÉGBEN

beszerezhetik.

Könyvnyomdánkat, mely a legújabb gépekkel és betűkkel van felszerelve, ajánljuk mindenféle munkák gyors és jutányos árbani kiállítására.

Kiváló tisztelettel

Szent László-nyomda részvénytársaság

üzletvezetősége

Nagyváradon, Apáca-utca 3. szám.

Vidéki megrendelések a legpontosabban
eszközöltetnek.